

מלכה

משכן אבנה

ליקוטי נח

עובדי ה' - יחידים, לא רבים

בעולם שלנו עובדי ה' הם יחידים בלבד, אין הרבה 'עובדים', ומעולם גם לא היו. בימות משיח בעז"ה יתמלא כל העולם כולו בעובדי ה', כמ"ש "ומלאה הארץ דעה" (ישעיה יא ט), אבל עד זמן הגאולה, המהלך של ה'עובדים' תמיד היה מהלך של יחידים בלבד, אברהם היה יחיד בדורו, נח גם הוא היה יחיד בדורו. כך בכל הדורות אלו שעבדו את ה' בדרגה גבוהה היו רק יחידים. עבודת ה' בדרגה הזו זה מהלך של יחידים, לא מהלך של כלל.

ואמנם במעמד הר סיני עלו לרגע קט כל ישראל במדרגתם, אך מיד לאחר מכן היתה נפילה, ושוב מדרגת העבודה נשארה אצל יחידים בלבד. מני אז עבודת ה' האמיתית נתפסת אצל יחידים, ולא אצל הכלל. זהו המהלך שהיה לאורך כל הדורות, וכך יהיה בעז"ה עד ביאת גואל-צדק.

על מנת שייתפסו הדברים, מוכרחים להבין דבר אחד: כשבאים להשפיע על ריבוי של אנשים בכל נושא שהוא, רובם ככולם של האנשים אינם יכולים לקבל נקודות פנימיות. כל אחד מהם יכול רק לקבל כמה נקודות של התעוררות, ובאמת אשריו טוב לו, והלואי שכולם יחיו במהלך של התעוררות.

כשבאים לדבר לפני אנשי הרחוב, יש לדבר אתם רק מנקודה של נפש, של קיום הדין, שלא יעברו על איסורים. כשמדברים עם בן-תורה [מה שנקרא כך באופן כללי], צריך לדבר בצורה של רוח, במטרה לעורר אותם מתרדמתם, כל אחד לפום דרגא דיליה היכן שהוא רדום.

אבל המהלך המתאים עבור יחידים, שונה הוא לחלוטין מהמהלך המתאים לרבים. זהו חילוק עצום בעצם מהות צורת הדברים. כשבאים לדבר אל קבוצה מצומצמת של יחידים החפצים בכל מאודם לעבוד את הבורא עולם, צורת ההתבטאות איננה צריכה להיות בדברי התעוררות. לדברים כאלו אין קיום, זה לא יכול להחזיק מעמד. לא על זה בנו רבותינו את צורת הדברים שהם אמרו. הם דיברו מהנשמה, והם דיברו דברי נשמה, אל הנשמה. כשמדברים אל יחידים צורת הדברים ואמירתם היא להביא את מי ששומע לצורה של עבודה של נשמה, ולא לצורת עבודה של רוח. רוח זו עבודה לכלל, נשמה - זו העבודה ליחידים. [בלבכי משכן אבנה חלק ו']

המשך בעמוד ב'

נקודה בפרשה

נקודת למחשבה מתוך פרשת השבוע:

נאמר בפרשת נח (ו, יג), "ויאמר אלקים לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם וגו'".

יואיל רבינו לבאר (מלבד ההבנה הפשוטה); מדוע נאמר דייקא בפסוק "מפניהם", דלכאורה היא מילה שאיננה הכרחית להבנת הפסוק.

ביאור מורינו הרב שליט"א:

בתרגום ביאר כפשוטו, מן קדם עובדיהון בישאי. ועיין רד"ק על אתר, שלכך כתיב "בא לפני". ובעומק "בישיא" מלשון בושת - בושת פנים, ולפ"ז מבואר חמס "מפניהם" דייקא, כי החמס העלה בושה על פניהם, אולם היו עזים ככלב ולא בושו, וכדלהלן.

וביתר חדות, אמרו (סנהדרין קח ע"א) אמר רבי יוחנן: בא וראה כמה גדול כחה של חמס, שהרי דור המבול עברו על הכל ולא נחתם עליהם גזר דינם עד שפשטו ידיהם בגזל, שנאמר כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ. וכתיב החמס קם למטה רשע לא מהם ולא מהמונם ולא מהמהם ולא נה בהם, אמר רבי אלעזר: מלמד שזקף עצמו כמקל, ועמד לפני הקדוש ברוך הוא, ואמר לפניו: רבונו של עולם, לא מהם ולא מהמונם ולא מהמהם ולא נה בהם.

וכפשוטו זקף עצמו, היינו כאמרם (ויק"ד לג, ג) סאה מלאה עוונות, גזל מקטרג בראש. וזהו זקף עצמו, כי הוא בראש. ועיין רבינו בחיי (על אתר פסוק יב). אולם בדקות יותר, גזל בראש, היינו שנמצא על ראשו של אדם על פניו. וזש"כ חמס מפניהם דייקא.

ובאופן נוסף אמרו חז"ל (זוה"ק בראשית, פה ע"א) כי מלאה הארץ חמס מפניהם, אלין אינון עמלקים וכו', ומאלין דאישתארו מנהון בגלותא רביעאה, אינון בישין בקיומא סגי, ואינון קיימין על ישראל כלי חמס. ועיין תיקונים (תיקון סט, קיג ע"א) והנה בגלות רביעית, עליה אמרי (סוטה מט ע"ב) פני הדור כפני הכלב, והוא מכוח עמלק ששולט עליהם ונקרא כלב כמ"ש רבותינו (ועיין זוה"ק ח"ג, קעב ע"א, ועמק המלך ש"א פרק נט, ובמקומות רבים בדברי רבותינו). ולכך הופך את פני הדור לפני הכלב.

וזש"כ "חמס מפניהם", שמכח חמס שהוא כח עמלק כנ"ל, הפכה פניהם לפני כלב. כי מידת הכלב לגזול ולחמוס, כמ"ש בכתב סופר (בראשית ד, טו) וז"ל, מידה רעה שבבני האדם, שאף להעשיר ולא ישבע, לא ידע שבעה ומבקש שאינו שלו, גזול וחומס וידוע מהכלב יש בו מידה רעה הלז, וקרא כתיב (ישעיה נו, יא) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה, עכ"ל. ורמז לדבר, דכתיב ככלוב (לשון כלב) מלא עוף כן בתיהם מלאים מרמה על כן גדלו ויעשירו. ועיין עוד עקידת יצחק (על אתר ד"ה אמרו במדרש), מעשי ה' (בראשית פרק כג ד"ה ועל אלו הפילוסופים), שלל דוד (פסוק ט), הכתב והקבלה (תולדות כו, ז), חתם סופר (נדרים צא ע"ב ד"ה ובפרשת השבוע), ותפארת שלמה (על אתר ד"ה כי מלאה).

[נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעילון זה - תשפ"ה]

דור המבול

"צהר תעשה לתיבה" (בראשית ו טו), ומבאר רש"י מהו צהר, "יש אומרים חלון ויש אומרים אבן טובה המאירה להם". הצהר נעשה כדי להאיר לתיבה, וההארה היא מכח אבן טובה שמאירה, ואיזו אבן מאירה, אומר הרבנו בחיי זו היא האבן שנקראת ברקת, זו היא האבן שתלה נוח בתיבה.

'צוהר' זה מלשון הארה, הארה במדרגת 'צהרים', לא במדרגת ברקאי שזה מדרגת ההארה של הבוקר, כדברי הגמ' ביומא שברקאי של השחר אומר בבוקר של יום הכיפורים שהבוקר עולה. שורש ההארה אצלנו נקראת 'צהר', מכוח ההארה של הצהרים, זה לא נקרא על שם התחלת ההארה שזה הבוקר, אלא זה נקרא על שם ההארה שהפכה להיות במדרגת הצהריים. אם כן בעומק ההגדרה של דברי הרבנו בחיי מבואר שהאבן שהיא הייתה ברקת, כאבן הברקת האיר השורש של הארת הצהרים ולא ההארה של הברקאי, הבוקר.

אם אבן הברקת הייתה מתגלה אך ורק במדרגת הברקת, אז ההארה בתיבה הייתה ג"כ במדרגת הבוקר, כמ"ש "בהיות הבוקר ויהי קולות וברקים" (שמות יט טו). אבל האור שהאיר אצל נח בתיבה היה מכח מה שנח היה צדיק, "כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה" (בראשית ז א), וכך מבואר ברבותינו להדיא שהאור שהוא "אור זרוע לצדיק" (תהילים צא יא) התגלה אצל נח, האור הזה התגלה באבן טובה כצהריים. אצל נח אם כן מדרגת ההארה היא לא רק במדרגת ברקת של בוקר, אלא ג"כ במדרגת ההארה של צהרים.

ההארה של הברקת מצד נח הוא משורש ההארה העליונה יותר, שהברקת הפך לקבל את המדרגה העליונה מדין "אור זרוע לצדיק", זה ההארה במי שניצל ממי המבול. ולפי"ז מי שאינו ניצל מתגלה בו הצד ההפוך של הברקת, אצלו מתגלה הברק במדרגת "אם שנותי כברק חרבי" (דברים לב מ), אבל ללא הגילוי של "ותאחז במשפט ידי" (שם) שזה צד של מיתוק הדין.

ההארה של הברקת היא זו שגרמה את ההצלה למי שהיה בתיבה. אלו שני הצדדים במדרגת 'ברקת' שמתגלים בדור המבול, נח שניצל מן המבול הוא צד אחד של המטבע, וההצלה שלו הייתה מכוח מדרגת "צהר תעשה לתיבה". זה ברור לכל בר דעת שהצהר לא נעשה רק לאורה בעלמא ע"מ שיוכלו להשתמש בתיבה, ה"צהר תעשה לתיבה" זה שורש ההצלה של כל התיבה, האור של התיבה הוא זה שמציל כי זה "אור זרוע לצדיק". נח היה במדרגת "צדיק לפני בדור", אז הוא ניצל בזכות "צוהר תעשה לתיבה", בזכות ההארה הזו שהיא "אור זרוע לצדיק".

אבל מנגד, דור המבול שחל בהם מציאות של קלקול, הם נענשו מכח אותו ברק עצמו שהפך להיות להם שורש של "שנותי ברק חרבי", אותו שורש של ברק הפך להיות להם מציאות של מידת הדין, זהו הברק שיוצא מהמים שהתגלה בדור המבול שהוא שורש נפילת מדרגת הברק למטה, משורש הברק הזה מת דור המבול.

[ב-ת ברק בלבכפידיה מחשבה]

משה רבינו שורשו בנח

"צהר תעשה לתיבה" (ו טו). כידוע משה רבינו נולד מהול, וכאשר הוא נולד נאמר בו שנתמלא הבית אורה. מה השורש לכך שנתמלא הבית אור, מהו השורש של אותו אור, אז מבואר בדברי רבותינו שמשה רבינו שורשו בנח, בנח נאמר "כי מי נח זאת לי" (ישעיה נד ט), ובמשה נאמר "מן המים משיתיהו" (שמות ב י), ובעומק זה משיתיהו ממימי המבול.

במבול נתבאר ששורש האור שהיה לנח בתיבה הוא מהצוהר, "צהר תעשה לתיבה", זה השורש הצד הטוב של נח, והאור הזה הוא מכוח "אור זרוע לצדיק" (תהילים צא יא). לפי"ז כשמדרגת נח חוזרת ומתגלגלת במדרגת משה רבינו, כשמשה רבינו נולד נתמלא הבית אורה, השורש של ה'אורה' זה בצוהר שהיה לתיבה במי נח. 'תיבה' אותיות 'הבית', כשמשה רבינו נולד בבית נתמלא הבית אורה, משורש אותו אור שהיה בתיבה, זהו האור ששורשו בתיבת נח, כ"צהר תעשה לתיבה".

[ב-ר ברח בלבכפידיה מחשבה]

נח

"בא אתה וכל ביתך אל התיבה" (בראשית ז א), מבואר בפסוק שאף שעיקר ההצלה הייתה בזכות נח, הרי נח ניצל כי הוא היה צדיק, "כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה" (בראשית ז א), אם כן מעיקר הדין רק נח היה צריך להינצל, וללא בני משפחתו, אבל למעשה כאשר הוא ניצל נצלו עימו גם אשתו, בניו ונשותיהם. החידוש כאן הוא שלא רק אשתו של נח נסתפחה אליו שהיא בבחינת ביתו, ולפי שהוא תיקן את הבית שזה מדרגת התיבה, אלא גם זרעו שם, חם ויפת ונשותיהם ניצלו יחד עמו.

אמנם האיש שבזכותו הייתה תיבה הוא נח, אבל שורש ההצלה הוא בבית שבנה נח, "בא אתה וכל ביתך אל התיבה", ולכן כשניצל נח ניצלו עמו גם כל מי שהיה עמו בתיבה, כל מי שנמצא בתוך הבית ניצל. ההבנה כזה היא, שנח בנה תיבה שלימה של שמירה בבחינת בית, אז מי שהיה בבית שלו נכנס לתוך התיבה וניצל גם הוא.

כשנח בונה תיבה, הוא לא בונה תיבה לעצמו דווקא, אלא הוא ניצל במדרגת ה'ב', נח תיקן את ה'ב', צירוף של נח וב' גימטריא ס' שזה מדרגת השלמות. המדרגה הזאת היא שורש ההצלה של הבית-תיבה, ולכך לא רק נח בעצמו ניצל מן המבול, אלא כל מי שהיה בתוך אותו בית ניצל גם הוא. זה עומק ההצלה של התיבה, שכל מי שנמצא בתוך הבית ניצל ג"כ.

[אות בית צורתה ומהותה בלביפדיה מחשבה]

המשך בעמוד יג'

שאלות ותשובות ♦ תיבת נח

תיבת נח - העולם הפנימי

שאלה:

כידוע, המצב הביטחוני בארץ ישראל מסוכן מאוד. אני יודע שאנחנו לא צריכים ליפול לתוך ייאוש, ואנחנו צריכים ללמוד תורה, ולהתחזק ביראת שמים, ולומר תהלים ולהתפלל באופן אישי לנוכח המצב הנוכחי. האם הרב יכול ליעץ באיזה לימוד להתמקד, איך להתחזק, ועל מה להתפלל בפרט למען העם היהודי?

תשובה:

עיקר הסכנה אינו מצד הסכנה בגוף אלא בנפש. וזהו חלק גדול מן הסכנה, שבנ"א מפחדים יותר מסכנת הגוף מאשר סכנת הנפש. ויש לידע, שהתפילה הכרחית כחלק מן העבודה, אולם הינה חלק בלבד. כי יש חלק השייך לאדם עם עצמו, ויש חלק ששייך לאדם בפניו לבוראו.

והחלק השייך לאדם עם עצמו, להיות נבדל מתנועת הדור, ולחיות בדד עם מעט עובדי ה', הן באופן החיצוני כמה שניתן (זולת זיכוי הרבים כפי מדרגתו), והן באופן הנפשי הפנימי. הבלדות זו כתיבת נח, וכברירת משה ליתרו, ששורשם אחד. ואזי עליו לשקוע בעולם פנימי של תורה, עבודה, וגמ"ח, וכו'. כנח שעסק בחסד בכל שנה זו, וכמשה שבודד נפשו אחר המדבר, כמ"ש בספר המספיק לעובדי ה', פרק ההתבודדות.

ולפיכך אף התפלה עיקרה על המצב הרוחני של דור זה, וחלקה על מצבם הגופני, בריאות, פרנסה וכו'. והעיקר להתפלל לפי מדרגתו מהמקום העמוק ביותר והאמיתי ביותר שגלוי אצלו, כי כל לבבות דורש ה', את עצם נקודת הלב, את "הכל" שבלב, כח הכללות שאינו עוסק בפרטיות נפשו בלבד.

יתר על כן יש לקבוע את האמונה הפשוטה שהוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים כולם, ואין שליט אלא הוא ית"ש ואין בלתו, במעמקי השכל והלב, כל הימים, לנצח נצחים.

[שו"ת שאל לבי, תק"ס]

שאלה:

איזה דגשים בעבודתנו ישנם ביחס למצב של התקופה האחרונה [תקופת הקורונה]?

תשובה:

בשנה האחרונה לערך, נשתנה המצב.

המשך שאלה:

ראשי הישיבות וגם הגדולים של היום אומרים שהישיבות של כלל ישראל הם ההצלה של כלל ישראל, וכ"ש בדור דידן שהטומאה בעולם כ"כ מתפשטת, בוודאי אין עצה לאדם להיות ירא שמים וכן תורה ולהיות מקושר עם הרבש"ע רק אם הוא נמצא בישיבה, אבל לפי דברי הרב נמצא שגם הישיבות של היום אינם ההצלה שלנו, ורק הפנימיות של כל אחד הוא הדבר החשוב באמת?

תשובה:

[יש בזה] הצלה פורתא, אולם העיקר עולם פנימי עשיר רחב ועמוק. לפיכך נברא האדם יחידי. ישנם בני אדם שאין להם כח לפחות לעת עתה להחזיק לבדם או עם חברים מועטים, והם נצרכים לציבור, ולכך מצבם מורכב, כי אין ציבור שמור כהיום.

מי שלא בונה עולם פנימי לעצמו, הישיבה לא בהכרח תציל אותו, כפי שאנו רואים רח"ל אלפים שירדו מן הדרך.

המשך שאלה:

מה שונה מבט זה להבדיל ממבט החילוניים המודרניים והמזרחיים שמסתכלים באופן שלילי על בני הישיבה שאנו לא טובים ושיש לנו כ"כ הרבה חסרונות, והם אלו שטובים?

תשובה:

ח"ו ח"ו. החיצוניות הגמורה [שבה הם נמצאים] גרועה בהרבה. אולם גם בית המדרש של היום אינו שמור כלל. ולכך כבר אינו "תיבת נח", וגם על תיבת נח אמרו, ששלושה שמשו בתיבה.

המשך שאלה:

האם הישיבות של היום הם אינם כלום לרבש"ע מחמת שאינם מקומות של עבודת ה' כמו בדורות הקודמים?

תשובה:

ח"ו ח"ו. אולם אינה תיבת נח שמורה, אלא פרוץ מרובה על העומד, לפחות בחלק מן המקרים, ובעיקר בגלל המדיה וההכשרים השונים עליה, טיולים לחו"ל, מסעדות, ועוד ועוד.

[מתוך ארכיון השר"ת]

תחילה היה מאוס להחזיק מדיה פסולה, ואח"כ ניתן הכשר לצורך פרנסה, ואח"כ נפרץ לכולם, ואח"כ אפילו "אברך" "נורמלי" "כביכול", יכול להחזיק זאת, וזה "נורמלי", ואח"כ מי שכבר לא מוכן להחזיק זאת בשום אופן, נעשה "מחמיר" ו"קיצוני", והרי זה דומה למת, שתחילה עוד חם, ואח"כ נעשה קר. וזה נגרם ע"י קרירות של הקורונה, מלשון קרירות. וזהו המצב רח"ל, מדרגת מצב הדור.

ואי לכך, אין כלל וכלל תיבת נח בתוך מבול זה, כי בתיבת נח היה רק חלון סתום, וכאן יש פתח כפתחו של אולם ויתר על כן. ולכך, הישיבות שהיו תיבת נח, כבר אי אפשר לקרוא לזה ישיבה, כי הפרוץ מרובה על העומד. ועל כל אדם לעבוד עם עצמו מול בוראו.

[מתוך ארכיון השר"ת]

שאלה:

לפי מה שהרב אמר בשיעור [חורבן הדור, בין המצרים, תשע"ז] ביחס לכך שמצב עולם התורה בדורנו נמצא בחורבן, אם כן, מה צריך להיות היחס כלפי בני ישיבה של היום, שהרי בכל הדורות מאז שהקומו הישיבות, היה חילוק מהותי בין המון העם לבני ישיבה, אבל בזמנינו שאין כ"כ פנימיות, ורק אצל יחידים בני עלייה ממש יש אמת, ואין שום "מקום" או "ציבור" או "קהילה" שבו האדם יכול לברוח אליו כיון שהטומאה כבר בוקעת לכל מקום אפי' בעולם התורה, כדברי הרב, ואם כן, יש לאדם רק את העולם הפנימי שבו הוא מובדל מכל העולם, וזה הוא, חי לבד עם הרבש"ע (שזה כמובן גם כולל אהבת ידידים ואהבת ישראל ואהבת הבריות, אבל בזהירות רבה), אם כן כשאני נמצא בישיבה האם אני צריך לחשוב שבאמת אין מציאות בזמן הזה של "עולם התורה", וגם שרוב בני ישיבה בסביבתי אינם באמת בני תורה (ובפרט אם יש להם מכשיר חכם "מסונן" וכדו' שאז בודאי הם מופקע משם "בן תורה")?

תשובה:

צריך לשקוע בתורה ועבודה. ובאופן כללי לידע שיש להתחבר בפועל ליחידים, ולא לציבור.

"עולם התורה" כהיום מעורב חיצון עם פנימי באופן ניכר, כפי שניכר וידוע לכל. תערובת זו היא חורבן עולם התורה.

שולחן ערוך

עם ביאור בלבבי משכן אבנה

סימן י' - סעיף ח' קאפ"ה שהיא פתוחה, בענין שיש לה ד' כנפות, אם יקבעו בה אשטרינג"ה לעשותה כסתומה כדי לפוטרה מציצית, אינו מועיל תיקון זה אם לא תהיה קבועה מחצי ארכה ולמטה לכל הפחות, וגם שתהיה קבועה למטה מהחגור, למען יהיה הרוב הסתום רוב הנראה לעינים, דאל"כ יאסר משום מראית העין.

בירור הלכה - סעיף ח'

והנה בביאור רוב הנראה לעינים, איכא ב' פירושים.

א. משום חשד, משום "מראית העין", כגון מש"כ לקמן (סימן ש"א, סעיף מ"ה) שאמרו שם, לא ישטחם לנגבם, מפני מראית העין, שלא יחשדהו שכבסן בשבת. ועיין יו"ד (סימן ה, ס"ג; סימן ס"ו, סעיף ד'), ועוד מקומות. וכך הבינו האחרונים, עיין רע"א על אתר, וז"ל, בטלית של משי יש להקל בחדרי חדרים לשיטת המחבר סימן ט', עכ"ל [משי חייב רק מדרבנן, עיין במג"א סימן ש"א, ס"ק נו. ואף בבגד צמר, אם הוא תחת בגדיו בענין דגם כשהולך כן ברה"ד הוא מקום סתר, יש להתיר (ועיין פתח הדביר), עיין שבת, סב, ע"א, תוס' ד"ה והתניא (וקצת צ"ב, דהכא אינו סתר במרחץ כאשר פושט בגדיו]. וכתב המג"א (ס"ק יב) וז"ל, בתרומת הדשן סימן רצ"ו, כתוב שקרסים לא חשיבי חיבור לענין כלאים וכו', ואפשר דמכל מקום אסור משום מראית עין, עכ"ל.

ב. מציינו בחולין (כט, ע"א) לגבי שחיטה שבועי שישחוט רוב סימנים, ואמרו שם, דבעינן רוב "הנראה לעינים", ופרש"י, וז"ל, רוב גמור הניכר, עכ"ל. וכתב הט"ז (יו"ד, סימן כא, ס"ב) וז"ל, וכן איתא לשון זה בש"ע סעיף י', סעיף ח', רוב הנראה לעינים, והתם משמע רוב הניכר קאמר, עכ"ל. ולפ"ז יש לעיין שאולי כוונתו הכא שבועינן רוב גמור, ולא מצד מראית העין. אולם השו"ע ארכבי אתרי ריכשי, שכתב ב' הלשונות יחד, "רוב הנראה לעינים", דאל"כ יאסר משום "מראית העין", ויש לעיין.

ועיין גר"א על אתר שהביא מקור לדין זה, וז"ל, כמ"ש תוס' שם, מנחות, מד, ע"א, ד"ה טלית, ובפרק כל הבשר (חולין, קי, ע"ב, ד"ה טלית) לענין טלית שאולה אחר שלשים, עכ"ל. וז"ל תוס' שם, טלית שאולה פטורה כל ל' יום, מדאורייתא פטורה לעולם, כדקאמר בראשית הגז (לקמן, קלו, ע"א) כסותך ולא של אחרים, אלא לפי שנראה כשלו, עכ"ל. והבין הגר"א שזהו משום מראית העין. אולם בדברי תוס' ניתן להבין, שכיוון שנראית כשלו חייבו חכמים, שכל הנראה כשלו, כשלו דמי, ודו"ק.

וכתב הרע"א (ס"ק י) וז"ל, קשה לי, א"כ גם ביר"ד ליתסר משום מראית עין, וצל"ע, עכ"ל, עיי"ש.

ונראה שהנהגה בציצית כתב השו"ע (סימן ח', סעיף י"ב) וז"ל, עיקר מצות טלית ללובשו על בגדיו, כדי שתמיד יראהו ויזכור המצות, עכ"ל. וכמו שנתבאר לעיל, שזהו עשה של "וראתם", כמ"ש רש"י (מנחות, מד, ע"א, ד"ה עשה). ולכך דרך בנ"א להסתכל בציציות, הן שלו והן של חבירו (ובאמת יש לדון באינו יכול להסתכל בשלו האם צריך להסתכל בשל חבירו), ולכך איכא חשש מראית העין חזק יותר, ודו"ק היטב. ולכך חששו ביותר אף בחשש רחוק, כמ"ש הרע"א שם.

הלכה פסוקה - סעיף ח'

בגד שיש לו ב' כנפות סתומות פטור מן הציצית, ובעינן שיהא הרוב הסתום רוב הנראה לעינים, שהוא רוב גמור. וכן מפני מראית העין שלא יחשדהו שאינו מטיל ציצית כדין.

פירוש על דרך הסוד - סעיף ח'

הנה "שורש" הדין של הסתרה מפני מראית העין, הוא מצוה צספר העינין לר' חמאי גאון (ד"ה נהרות) וז"ל, האור המופלא ממש, שמרוב זהרו שהוא מזהיר ומתנחלת, נחשך מהאיר, מפני מראית העין, כעין השמש החזק שאין אדם יכול להסתכל בממשות לחלוטו, ואם יסתכל אדם בו, נחשכו גלגלי עינו, ואינו רשאי לפותחם מרוב החלכות שמתגבר ומאיר, כך הקצ"ה השכיח זה אור מופלא מהשגת כל נבוא, ולא נתן רשות לשום נבוא צעולם להשיג אמתתו כמות שהוא, עכ"ל. ועיין רז"א המלאך (ד"ה וקלפי הקשת).

ולתתא, הנראה לעינים, הוא שורש לטעות, כמ"ש הרמח"ל (כללי ספר מלחמת משה, כלל טו, ידיעה ד) וז"ל, מה שראו הפילוסופים מענין הצריות ודרכי הטבע, אינו אלא השטחיות הנראה לעינים, וגם אינו האמת, אלא כל עיני הצריות מתנהגים ע"פ הנהגה אחת פנימית, והפנימית מתלשטת בכל הצריות, עכ"ל.

וזהו ראיית העין דקלקול, ששורשה בצצית ז"ת דשם צ"ן, שינא מן העינים, כנודע. וכלשון הרמח"ל (אדיר צמרוס, ד"ה עיוניא דרישא) וז"ל, הנה הא"ק היה משפיע צראיתו אל הנקודים, וראייתו היתה מקיימת אותם, ואם היה צעין כל כחו הראוי לו, אז היו מתקיימין ולא היתה צהם שום שצירה, אך כיון שנסתמו העינים, נשצרו, עכ"ל. ומשם שורש הרע, רע ר"ת, ראייה - עין, והצן. וצעיקר נסתלק מדרגת "טציעות עיני", עיי"ש צרמח"ל, ודו"ק.

ומכאן שורש כל הטעות צעיינים, כדוגמת קרח שאמרו (מד"ר, יח, ח) וקרח שפקח היה, מה ראה לשטות הזה, אלא "עיניו הטעות", ראה שלשלת גדולה עומדת הימנו, שמואל שקול כמשה וזההרן וכו'.

וכתיב (דברים, טז, יט) כי השחד יעור עיני חכמים. וכתב צפענח רז"א (דברים, טז, יט) וז"ל, שחד, אומיות חשד, עכ"ל, עיי"ש. והצן שכמו שהשחד מעור עיני חכמים, כן השחד שורשו צעיו וקלקול העין, ודו"ק. והוא שורש כל הדברים שאמרו חכמים מפני החשד, כגון צרכות (ג, ע"א), וצמקומות רצים. ועיין צכרתי (סימן יג, ס"ק ד) מה ההצדל צין חשד למראית העין. ועיין צכרכי יוסף (שם) שנחלק עליו. ועיין מג"א (סימן יד, ס"ק ה), ורצ פעלים (סימן ו).

אולם אצל החכמים, הנקראים עיני העדה, ויש לת"ח טציעות עין דתיקון, עליהם אמרו (סנהדרין, ו, ע"ב) אין לו לדיין אלא מה שעניו רואות. אולם כאשר יש שחד, נעשה שחד יעור עיני חכמים כנ"ל.

וצדקות, יעור עיני חכמים, שצירת אורות העינים כנ"ל. וחשד, הוא צפרט צתחילת השצירה, צמלך ה"דעת", חושד צדעמו, והצן.

וצחינת מ"ש רוב הנראה לעין, היינו שנשתלשל עד לתתא לאורות העינים, וזהו צתיקון, והצן.

דעת תבונות

שני הפכים בבריאה שורשם אחד

אך בעומק, שורש כל ההפכים הוא 'אחד'. גם האור והחושך שהוזכרו, שהם שורש תחילת ההפכים הנבדלים, בתחילתם הם היו מחוברים, כדברי חז"ל: 'בתחילה אור וחושך היו משמשים בערבובייה'.

ומצד כך, כל היסוד שעליו בונים המין השני שכל דבר יש לו היפך, וההיפך הוא נבדל, באמת ההיפך התחיל להיבדל רק אחרי שנאמר "ויבדל אלהים", אך קודם לכן, ההפכים בשורשם היו אחד. והרי שאפילו בתוך הבריאה עצמה היסוד הזה לא נכון, כי ב'שורש' ההפכים הם אחד*.

כיצד ישנה מציאות של טוב 'גבולי'

יתר על כן. שאלת הקדמונים היא, כיצד יכול להיות שמהקב"ה יצא רע. אך אם נתבונן, ניתן לשאול גם כיצד יצא כיצד ה'טוב' יכול לצאת מהקב"ה, שהרי הטוב בבריאה הוא 'גבולי', ובערכו של ה'אין סוף', טוב גבולי הוא 'רע', ואם כן, כיצד יצא ממנו 'טוב' שהוא 'רע' בערכו, הרי מהקב"ה לא יוצא רע.

הרמח"ל הסביר שתכלית הבריאה היא להיטיב לבריותיו, אך כמו שנתבאר לעיל, אין כאן טוב שלם לחלוטין, הטוב הוא חלקי, ורק בהיותנו דבקים ובטלים בו, ישנו גילוי של הטוב השלם, אבל אין טוב שלם גמור בבריאה. ואם כן, אפילו הטוב שבבריאה, בערכו של הבורא ית"ש הוא אינו אלא רע, וכיצד יתכן שישנו טוב שכזה.

נברא לא יכול לקבוע כללים מה הקב"ה יכול לעשות

ונתבונן יותר עמוק: מי קבע כללים מה הא"ס ב"ה יכול לעשות, מהיכן הכללים הללו, מיהו האדם שיכול לקבוע כללים מה אין סוף יכול לעשות? הרי זו שטות לומר ולהגדיר כן. אדם, שהוא נברא, קובע מה בורא יכול לעשות? כל יסוד הדברים הוא הבל ביסודם, אין כאן התחלה לנקודת הנידון.

כאשר מדובר על בשר ודם, ראובן חושב מה שמעון יכול לעשות, שמעון חושב מה לוי יכול לעשות, וכן על זה הדרך. וגם בזה הוא רוב הפעמים האדם לא צודק, כדברי הרבי מקוצק על המשנה (אבות פ"ב מ"ד): 'אל תדון את חבירך עד שתגיע למקומו', מדוע? כי לעולם לא תגיע למקומו. גם לעמוד על דעת חבירו אי אפשר. אדם יכול להבין שמסתמא פלוני לא יכול לעשות דברים מסוימים, לשיטתו, גם אי אפשר לעשות ניסים כי הוא לא ראה את מי שעושה, ואם בא צדיק ועושה ניסים, גם את זה הוא לא מבין. ואם כן, האדם לא יכול להשיג אפילו את חבירו, ובוודאי שלבוא ולהקיש כללים על הא"ס ב"ה, אין לזה שום יחס. לבוא ולדון שהטוב יכול לצאת מהא"ס, והרע לא יכול לצאת, אין לזה שום נקודת נידון מתחילתו.

ולכן המין השני שאמרו שתי רשויות הן, הם לא המציאו סברא בעלמא שישנם שתי רשויות, אלא הייתה להם קושיא שמכח כך הם אמרו כן, כיצד יכול להיות שטוב ורע יוצאים מאותו אחד, הרי הדברים צריכים להיות חלוקים זה מזה. ובדקות, אלו הם שני קושיות, א. כיצד יכול להיות שיוצא רע מהעליון, ב. כיצד יכול להיות שמאותו מקום יוצא טוב ורע, הרי אין הפך בלא הפכו, וההפכים כאן בעולם מתחלקים, נבדלים, הם לא אותו דבר.

כאשר מתבוננים על נקודת היסוד שנאמרה כאן, הקושיא היא לא רק כיצד יתכן שישנה מציאות של רע, אלא הקושיא היא כיצד יכול להיות שישנה מציאות של טוב, כמו שנתבאר. וההגדרה שאנו מגדירים שכל דבר יש לו היפך, זהו בתוך כללי הבריאה, אך כלפיו יתברך שמו אנו לא יכולים לומר שום הגדרה, הכל יכול להיות, אם הוא אמר "ויהי".

הרי שכל עומק הנידון כאן מינייה וביה הוא טעות ביסודו כמו שנתבאר בס"ד.

א וזהו בבחינת כף היד, שנקראת 'כף' מלשון שהיא 'מתהפכת', כל צד בכף היד הוא אינו שתי ידיים, אלא זהו אותו דבר, שיש לו שני צדדים. וזהו ש'מצאו פך שמן' בחנוכה, חנוכה זה בחינת 'פך', וכן פורים זה בחינת 'ונהפוך הוא', זה נקרא נס, דבר שמתהפך לצד השני.

[בעלונים הקודמים נתבאר בדברי הדעת תבונות' מה היא הטעות הראשונה שמעלימה את הנהגת היחוד (מתוך חמשת הטעויות), וכעת תתבאר הטעות השנייה]:

המין השני אמרו, חס וחלילה: שתי רשויות הם, אחד פועל טוב ואחד פועל רע, כאמרו: אין הפך בלא הפכו; ובהיות האל ית"ש תכלית הטוב, יהיה ח"ו כנגדו מי שהוא תכלית הרע; ומשני מקורות אלה, אמרו, נולדות הפעולות בעולם הזה, מקצתם לטובה ומקצתם לרעה. והוא ענין (פנהרין ל"ב): "מפלגא ולעילא – דהורמיו, מפלגא ולתתא – דאהורמיו", שאמר שהוא מינא לאמימר.

שאלת הקדמונים –

כיצד ישנה מציאות של רע בבריאה

יש את אחת מהשאלות היסודיות, שנוגעת לענייננו, שבה עסקו הקדמונים, שהרי הקב"ה הוא טוב, ומחוק הטוב - להיטיב, "מפי העליון לא תצא הרעות" (איכה ג' לח), ואם כן, מהיכן נולדה מציאות הרע בבריאה? ומכח כך, חלק מהכופרים הגיעו למסקנה שהרע בבריאה נולד מכח כך שיש שתי רשויות ח"ו, רשות אחת שהיא הבורא יתברך שמו, והוא מקור הטוב, ורשות שניה שהיא מקור הרע.

ולפי טעותם, את הרשות השניה מי עשה? אלא מה נאמר, שמתחילה היו שני רשויות, זה בוודאי כפירה מוחלטת. או שנאמר, הוא היה אחד, והוא עשה רשות שניה שהיא תעשה את הרע. אם כך, חוזרת השאלה: כיצד הוא עשה רשות שתעשה את הרע?

כל היפך מכריח את הפכו

נחמד יותר. מהיכן מגיעים למסקנה שישנם שתי רשויות ח"ו? הזכרנו סברא אחת, שמכוחה הגיעו הכופרים למסקנה זו, שמפני שהוא ית"ש טוב, לא יתכן שיצא ממנו רע, ולכן הסיקו שהרע הוא רשות אחרת.

אך הרמח"ל אומר כאן סברא נוספת שסברו הכופרים.

אין הפך בלא הפכו, כל דבר בבריאה, בנוי בסוד דבר והיפוכו, וכלשון הגמרא במסכת בבא בתרא (ע"ד א'): 'כל מה שברא הקב"ה בעולמו זכר ונקבה בראם', זכר ונקבה, זהו דבר והיפוכו. ואם כך, אם יש טוב, בהכרח שיש את הפכו - רע. הקב"ה פועל טוב, ובהכרח שיש את היפוכו - שפועל רע.

כל היפך מכריח את הפכו – תפיסת נברא

נתבונן, מהיכן התחילה התפיסה הזו שכל דבר בנוי בדבר והיפוכו?

מאז היום הראשון שבו הקב"ה ברא את עולמו, שבו נבראו האור והחושך, ואח"כ הבדיל ביניהם: "ויבדל אלוהים בין האור ובין החושך" (בראשית א' ד), אזי כנגד אור - יש חושך. כאן התחילה תפיסת 'דבר והיפוכו'.

ואם כן, כל דבר שבנוי באופן של דבר והיפוכו, זהו חלק מחקיקת הנברא שחקקו הבורא, ולא ח"ו נחקק קודם מציאות הנברא, אלא זו תחילת היות הנברא.

ואם כך, לא שייך להקיש ולומר שכשם שמצינו בנבראים שכל דבר בנוי בדבר והיפוכו, כך גם אצלו יתברך שמו בהכרח שמאחד יצא הטוב ואחד יצא הרע, שהרי זה להקיש ממה שנברא על מי שברא. ההיקש הזה נכון בבשר ודם עצמו, שאדם פועל פעולה, אפשר ללמוד מפועלתו על הפועל, כי 'כח הפועל בנפעל' כלשון רבותינו, שאפשר לראות בנפעל מה מונח בפועל שפעלו. אבל אצלו יתברך שמו, ממה שמוצאים בנפעל, אי אפשר להקיש לפועל. לפיכך, היסוד שנאמר כאן שאין הפך בלא היפוכו, הוא בהכרח תפיסת נברא, ואם כן, לא ניתן להקיש אותו לבורא יתברך שמו.

דע את תורתך - חיבור לתורה

פרק יא' - חיבור למדרגת תורה שקדמה לעולם

להתקשר לקב"ה לשם התקשרות איליו, ולא לשם להשיג דברים ממנו

לנו לא כדי שהקב"ה יענה לבקשתינו, אלא כדי לדבר עם הקב"ה. אם האדם מדבר עם הבורא רק על מנת לקבל, אז הוא כל הזמן הוא משתמש בקב"ה לא כמציאות לעצמו.

זה נקרא בעומק 'פוגם בכתרו של מלך'. כי הוא לוקח את עצם המציאות, האין-בלתו, והוא לא משתמש בו ית' כאין בלתו.

בעומק זה גם נקרא 'שמש', מלשון תשמיש, כלומר שהוא רק משתמש בדבר, לא כדי להתקשר לדבר עצמו, אלא להשיג את מבוקשו. חז"ל אמרו שהנחש נקרא 'שמש' הגדול שבעולם'. עומק הדבר, הוא משתמש בכל דבר רק למשהו אחר, זה נקרא שימוש, תשמיש.

יש הבדל עמוק בין מדרגת תורה שקדמה לעולם לבין מדרגת תורה בתוך עלמא דידן. האורייתא של תוך הבריאה תמיד מצטרפת לו-, לעוד דבר.

וזה בעומק נקרא 'ווי'. זה ה'ווי' של כל הבריאה כולה. כל ו, כלומר עוד דבר, מוליד 'ווי'. כי הוא לא מעמיד את הדבר לשם עצמו.

הדוגמא החדה הברורה ביותר היא, כשכני אדם משתמשים גם בקב"ה רק כו-, לא לשם להתדבק לקב"ה, אלא רק משתמשים בהקב"ה ככלי להשיג איזה דבר, ככלי להשיג תורה, ככלי להשיג פרנסה, ככלי להשיג בריאות ועל אף שצריכים להתפלל להקב"ה על הכל, תפילה ניתנה

עומק נר חנוכה ואור הגנוז

כאשר האדם משתמש היום בתורה שנקראת 'תורה אור', הוא משתמש כל פעם בתורה לשם הדברים היוצאים מהתורה. כל אור שהוא לא גנוז, אז זה אור שאפשר לראות בו דברים אחרים. מה זה המושג שנקרא האור הגנוז? לכאורה אם האור גנוז, הוא לא מאיר כלל. זה ההבנה פשוטה. אבל בודאי האור הגנוז מאיר - רק שאי אפשר לראות איתו שום דבר. זה נקרא אור הגנוז. אור שהוא לא גנוז, אם אני שם אותו בחדר, האור משמש אותי ואני יכול לקרוא. אבל האור שנקרא אור הגנוז משתמשים איתו רק לשם האור עצמו. זה תורה שהיא למעלה מתפיסת ו'.

האור הגנוז לא מתחילה ב"יהי אור" שהוא מעשרה מאמרות שנברא העולם. זה היה רק גילוי של האור. האור כבר התחיל קודם לכן, בבראשית שלא מאמר הוא, בתורה שקדמה לעולם, ובעומק יותר, האור התחיל בעצם אמונתנו בה' ית'.

על נר חנוכה נאמר 'אין לנו רשות להשתמש בהם, אלא לראותם בלבד' - כלומר, אל תשמש בנר חנוכה לשם איזה דבר, אלא צריך לתפוס תפיסה של דבר העומד לעצמו.

תפיסה זו לא מוגבלת לאור שהוא שורש הכלל כמובן. דברים אלו מבוארים להדיא בדברי רבותינו. וזה התפיסה שנקראת 'האור הגנוז'.

מחד, היכן האור נגנז? אומרים חז"ל 'אור שכרא הקב"ה ביום הראשון, גנוז לצדיקים לעתיד לבוא - והיכן גנוז? בתורה'. עומק הדבר - באיזה תורה הוא גנוז אותו? בתורה שקדמה לעולם. האור נגנז במקום שהוא מעבר למקום שממנה הוא בא, כי אין גונזים דבר באותו מקום שהוא נמצא, אלא גונזים את הדבר במקום פנימי יותר. האור נברא ביום הראשון, ואי אפשר לגנוז את אור הזה ביום הראשון שהוא מקומו, אלא איפה גונזים אותו? במקום שקדם לו. האור נגנז במקום הקודם ליום הראשון - בתורה שקדמה לעולם.

שורש כל כפירה ועבירה

דבר המשמש לצורך עצמו, אין הסתר בבריאה. זה עומק דברי חז"ל שכל מעשה בראשית "לרצונם נבראו, לדעתם נבראו". מה הוליד את כל ההסתר? מה שהנחש אמר "והייתם כאלוקים". זה היה החטא. אם אדם הראשון היה משתמש בעץ הדעת לשם דעת, לא לשם "והייתם", אלא לשם הדעת לעצמה, לא היה מציאות של חטא.

מה כל ההסתר בבריאה מסתיר? הוא מסתיר את העצם של הדבר. ולשם כן עצם נקרא עצם, מלשון עצמת עינים, כי הוא מעלים את הדבר שאני ישתמש בו לדבר אחר. מה קורה כאשר הדבר מתגלה כמו שהוא? אז אין שום מציאות של הסתר בבריאה.

השורש לזה ברור. "לא כשם שאני נקרא אני נכתב". השם הוי"ה נכתב כשם הוי"ה, אבל נקרא בשם אדנות.

נמצא שהשם הוי"ה עצמו משמש למשהו אחר. השם הוי"ה נקרא שם העצם, ועכשיו שם העצם משמש למשהו אחר. השם הוי"ה נכתב כשם הוי"ה אבל אני קורא בו בשם אדנות, נמצא שכתובת שם הוי"ה משמשת לשם אדנות, ואינה משמשת לעצמה. כאן מונח היסוד שבכל המציאות שאנחנו רואים, אני רואה בו איך שהוא משמש למשהו אחר. ואז אני לא משתמש בדבר כשלעצמו, וא"כ אני יכול לתפוס וסובר שכל דבר שאני יכול להשתמש איתו לא אני משתמש בו לבד. וכאן מונח האפשרות של העבירה.

כשנאמר "כי אם בחסד ואמת יכפר עוון", וכל העוסק בתורה ובגמ"ח מכפרין לו עוונותיו - כל העוונות מגיעים מה"ווי", מו', ולכן נקרא עוון בשני וואוין. כאשר האדם עובר עבירה, אם הוא לא כופר בעיקר באופן גמור, אז מדוע עובר עבירות? כי יש לו איזה ו' [כלומר הוא רוצה עוד דברים חוץ התורה] שרוצה להוציא ממנו את העבירה, ולכן הוא אוכל מאכל כדי להפיק ממנו הנאה, הוא עושה משהו לשם משהו - זה כל המציאות שנקראת עבירה.

בעומק אין כופר בעיקר גמור, כי כל כופר בעיקר הוא שהקב"ה גורם לו כביכול שהוא לא יכול לעשות את רצונותיו, והוא עוד פעם כופר על מנת להעמיד משהו אחר. כל כופר בעיקר הוא סותר על מנת לבנות משהו אחר, הוא לא סותר על מנת לסתור. הוא רק רוצה משהו אחר. כמו שאומרים חז"ל 'לא עבדו עבודה זרה אלא להתיר להם עריות', וא"כ גם עבודה זרה שזה היה שורש הכפירה של חטא העגל היה רק על מנת למישהו אחר. כשהאדם מגיע לתפיסת היות גמור ואין לו משהו אחר, הוא יגיע לאמונה ולא יכול לכפור. כל הכפירה מונחת בכך שהוא משתמש בדבר רק על מנת דבר אחר. אבל אם היה משתמש בדבר עצמו לשם עצמו, חייב שאמונתו תהיה בהירה וזכה ומאירה.

זה הגדרה מאד מדויקת. כל ההעלם שיש בבריאה, הגדרתו הוא לא רק שיש הסתר. "ואנכי הסתר אסתיר את פני" - בעומק מה ההסתר שמונח בבריאה? כאשר יש

עומק פגם קטרוג הלבנה

אחד - כלומר הלבנה תפסה שהאור של החמה והלבנה נבראו כדי להיות משמשי המלך, ולכן הייתה לה טענה של אין שני מלכים משמשים בכתר אחד. ומה הייתה סברת הבורא? שהחמה והלבנה לא נבראו להיות שמשי, אלא הם נבראו לגלות את האור בעצם. נמצא שכל הקטרוג חל בעולם מסברת הלבנה, שהאור משמש לדבר אחר, ולא לשם האור עצמו.

כל הקטרוג חל עד כמה שאני תופס שהדבר אינו עומד לעצמו אלא הוא עומד לשמש אחרים. אם האור משמש לדברים אחרים, זה יוצר מהלך שיש חמה ויש לבנה, והלבנה היא חושך והסתר, שאני לא רואה ברור עבור מה היא באה לשמש. כאן מונח כל עצם מציאות של הבריאה.

יש את האור שנברא ביום ראשון, שהוא גילוי האור כשלעצמו, ויש את את גילוי האור, שהיא לדמות שמשי' וכמו שאומרים חז"ל שהמאורות הללו נקראים דמות שמשי'. מה מתגלה מאותה ההארה? המדרגה של האור ביום הרביעי דמעה בראשית, שנקרא "יהי מאורות", הם נקראים דמות שמשי'. משם מתחיל קטרוג הלבנה, כי זה התפיסה שהאור משמש לדבר אחר ולא לשם האור כשלעצמו.

אם דנים איך להשתמש באור למשהו אחר ולא כיצד להשתמש באור כשלעצמו, מה התולדה מכך? אין שני מלכים משמשים בכתר אחד, קטרוג הלבנה.

בחז"ל מבואר שהיה משא ומתן כביכול בין הבורא והלבנה, שהלבנה מקטרגת ואומרת אין שני מלכים משמשים בכתר

עין חיים עם ביאור בלבבי משכן אבנה

שער דרושי הצלם • שער פרטי עיבור יניקה ומוחין

פרק ב'

תחתון שהוא נקרא נה"י, אך כמבואר כאן אינו כפשוטו, דבעור-
מק אינו אלא שלישי תחתון דתפארת.

והלב בו רוח ועומד בג' אמצעית חג"ת: והיינו דהרוח נמצא
במקום האמצעי של הת"ת, לעומת הנפש שנמצאת למעלה
מן הנה"י כנ"ל. והוא יסוד עצום, כי בחינת הרוח של האדם
נמצאת בנקודת האמצע של האמצע, שהוא מקום שלישי שני
דתפארת. והיינו כי כל רוח מדרגתו הוא בחינת אמצע, כי רוח
מלשון 'רווח', רווח שנמצא בין שני צדדים, ובדקות הוא הנ'
קרא טבורא דליבא, כי הלב עצמו הוא בתחילת שלישי שני,
וטבורא דליבא הוא באמצע השלישי השני, אולם הנטיה לומר
שהרוח נמצא בלב ולא דייקא בטבורא דליבא.

ומוח בו הנשמה ועומד בג"ר: ולא התבאר להדיא בדברי הרב
היכן הנשמה בג"ר עצמו, והנה בג"ר יש גלגלתא אורא ומוחא,
והיינו שהנשמה לא נמצאת במוחא כפשוטו, אלא באורא, וב-
דקות יותר הוא בגלגלתא, וכמבואר להלן דכל חלק יש בו נר"ן,
נמצא שבמוחא נמצא נפש דנשמה, באורא נמצא רוח דנשמה,
ובגלגלתא נמצא נשמה דנשמה.

אמנם משם מסתעף כ"א ממקומו כ"א במדרגתו: והיינו כי כל
מדרגה מאיר למטה ממקומו, כדוגמת גלגל חמה שנמצא בר-
קיע ומאיר לכל העולם היכן שהוא מאיר.

כיצד הנפש אשר מתגלית בכבד שכנגד רישי פרקין דנה"י כנ"ל
בודאי שגם (שם) היתה למעלה בכל בחי' כלים חיצונים הע-
ליונים, האמנם לא נתגלית ולא עלתה בשם עד נה"י דז"א כי
עומדין הנה"י ונה"י ונה"י דחג"ת ונה"י דחב"ד וכולם בחי' נפש
ונה"י: והיינו דהנפש הייתה למעלה בכל הכלים, אולם גילויה
הוא למטה בכבד, וכנ"ל שהוא למעלה מן הנה"י ואינו כפשוטו
שהוא מקום הנה"י עצמו.

והנה בזה תבין איך הנה"י הם נפש, וחג"ת רוח, וחב"ד נשמה וחייה,
שהם בחי' אבי"ע: דהיינו נפש כנגד העשייה, רוח כנגד היצירה,
נשמה כנגד הבריאה, חיה כנגד האצילות, ויחידה כנגד א"ק.

לכן הכבד בו הנפש והוא נגד נה"י בסיום הת"ת כי שם נקשרים
ג"פ העליונים דנה"י כנודע דתמן דביקין רישי ירכין: כלומר
שליש התחתון של הגוף הוא נה"י, והיינו מקום הרגלין והיסוד,
והנה מקום הכבד הוא למעלה ממקום הנה"י שהוא בשליש
תחתון דת"ת, וא"כ היאך מקום הכבד שבו הנפש הוא כנגד
הנה"י. אמנם כנודע שהיסוד מתחיל משליש תחתון דת"ת,
אולם הרב מבאר שאינו רק מצד היסוד שמתחיל בת"ת, אלא
גם מצד הרגלין עצמם כיון שדביקין רישי ירכין בסיום הת"ת
לכן נקרא שהכבד שנמצא בשליש תחתון דת"ת הוא נגד הנה"י.

והיינו כי ברור הדבר שמקום הנה"י הוא למטה משליש תחתון
דת"ת, אולם כיון שהיסוד מתחיל ממקום הטבור, וגם כל הנה"י
נקשרים ג"פ העליונים שלהם למעלה בסיום הת"ת, לכן נקרא
שהכבד כנגד הנה"י.

נמצא שמה שמוזכר בכ"מ ששליש תחתון של קומת אדם הוא
מקום הנה"י, אינו מקום הנה"י כפשוטו, אלא שלישי תחתון
דקומת האדם הוא שלישי תחתון דת"ת, ואמנם שלישי תחתון
דת"ת הוא שורש מקום הנה"י.

והיינו דאין שלישי תחתון דקומת האדם בנה"י, כי הנה"י הם
בחינת לבר מגופא, והוא סוד שורש למיתת האדם בבחינת
'רגליה יורדות מות', בחינת 'ויהי בצאת נפשה'. נמצא שעשה
המאציל שהנה"י יתחיל משליש תחתון דת"ת, ששם מדרגת
הנפש, מקום הכבד, והוא למעלה ממדרגת הנה"י, ואזי מחמת
כן, הנה"י מתייחס לשליש תחתון דת"ת שהוא שלישי תחתון
דקומת אדם. ואמנם ע"ד כלל נאמר שהנפש נמצאת בשליש

צוצי הנשמה והם המתגלים בחב"ד, במדרגת מוחין, בכל חלקי החב"ד כנ"ל. ובעומק היינו שבחב"ד מתגלה הנה"י דנשמה, והנה"י הזה מתחלק לג' בחינות חב"ד דנה"י, חב"ד דחג"ת, וחב"ד דחב"ד. והיינו כי הנה"י דנשמה הם בחינת ניצוצין, והבן.

אך העיקר כי הנפש נתלבשת בכלי חיצונים, והרוח בתיכון, והנשמה פנימים, ונמצא כי במוח יש נר"ן אלא שכולם הם בחי' נשמה שהוא נשמת הנשמה ונשמת הרוח ונשמת הנפש ולכן אנו אומרים כי הנשמה במוח: כנ"ל שהכוונה על הנה"י דנשמה שהוא מתחלק בפרטות לג' בחינות נר"ן, בג' פרטי החב"ד הנ"ל.

אח"כ בלב יש נר"ן וכולן בחי' רוח שהוא רוח הנשמה ורוח הרוח ורוח הנפש לכן אנו אומרים שהרוח בלב. ואח"כ בכבד יש נר"ן וכולם בחי' נפש, שהם נפש שבנשמה, נפש הרוח, נפש הנפש, לכן אנו אומרים שהנפש בכבד: והיינו שבכל מדרגה ומדרגה יש נר"ן פרטי, כי אמנם בכבד הוא הנפש הכללית ובלב הוא הרוח הכללית ובמוח הוא הנשמה הכללית, אך בפרטות כל חלקי פרטות דנפש דכל מדרגה הוא בנפש דכללות, וכעזה"ד חלקי הרוח דפרטות הם ברוח דכללות, וחלקי הנשמה דפרטות הם בנשמה דכללות. וככל שהאדם עולה ומשיג יותר, הוא תמיד משיג בבחינת מל"ך, שהם פרטות נר"ן דכל מדרגה ומדרגה.

הכלל העולה כי מוח לב כבד להיותן כלים פנימים דגוף, וכ"א יש בו ג' בחי' פנימי תיכון וחיצון כנודע כי אפי' בעיבור ויניקה יש אל העובר מל"ך: וכבר התבאר כי אמנם יש בכל מדרגה מל"ך, אך המוח בקטנות הוא באיתכסיא, ואין המוחין נכרים להדיא, והוא סוד 'ראשו בין ברכיו' בעיבור, וכן ביניקה אין המוחין גלויים כפי שהם במדרגת המוחין.

אך להיותן יותר פנימי מכל הגוף שם מתלבשין ומתגלין עיקר הנר"ן, יען שלשלתן בקו האמצעי שהוא עיקר הגוף: והיינו כי מוח לב כבד הם בקו אמצעי, אם כי הלב נוטה מעט לצד שמאל, אך היינו שהלב והריאה הם בקו אמצעי, והלב הוא מצד שמאל והריאה מצד ימין של קו האמצעי.

ומשם משלחין הארתן בכל האברים באופן זה: והיינו כי איבר שאינו מקבל הארה הרי הוא איבר מת.

ונרחיב מעט, הנה מבואר בספר התניא, שנפש הבהמית לבד נמצאת לתתא בכבד, אך הנפש האלקית נמצאת בלב, והוא חי' דוש גדול מאוד, כי בזוהר מבואר שהנפש בכבד, אולם מבואר כאן בדברי הרב שהנפש היא למעלה בכל הכלים ורק התגלותה הוא לתתא בכבד.

עומק הדבר הוא כי הנפש האלקית מתלבשת בנפש הבהמית, שהיא בכבד, והוא המבואר בתניא שנפש האלקית היא בלב, והיינו שהיא מתחילה להתגלות בלב, כלומר הנפש האלקית, אולם הנפש הבהמית מתגלית בכבד, ואמנם הנפש האלקית מתלבשת בנפש הבהמית שהיא מתגלית בכבד.

ועוד יש לומר בדקות כי יתכן שהנפש האלקית נמצאת במ' קום טבורא דליבא, ושם יחדיו נמצאים הרוח והנפש, ומצד כך טבורא דליבא קשור לטבור הכולל שהוא מקום הכבד שליש תחתון דת"ת, מקום הנפש.

אך הרוח נגלה בלב העומד בחג"ת דז"א כי שם חג"ת דנה"י וחג"ת דחג"ת וחג"ת דחב"ד: והיינו שכל חלקי החג"ת נמצאים שם במקום הלב, ומתלבש ברוח הטבעית שנמצאת במקום הלב, והוא מחמת שכנפי הריאה נושבים שם על הלב. והיינו שכמו שהנפש מתגלה בכבד, שהוא מקרא מלא 'כי הדם הוא הנפש', כי הכבד כולו דם^א, הכא נמי הרוח האלקית שבלב מתגלה ברוח הטבעית הנמצא במקום הלב.

והנשמה נתגלית במוח העומד בחב"ד דז"א כי שם חב"ד דנה"י וחב"ד דחג"ת וחב"ד דחב"ד: הנה לעיל כתב שהנשמה בג"ר וכאן כתב שהנשמה בחב"ד, אלא כפי שהתבאר לעיל שהנשמה עצמה היא בג"ר, שהוא למעלה ממקום המוחין, שהוא בגלגלתא ובאורא, אבל התגלותה לתתא הוא במדרגת המוחין, בחב"ד, בכל חלקי החב"ד, חב"ד דנה"י, חב"ד דחג"ת, וחב"ד דחב"ד.

והוא המבואר בנפש החיים שהנשמה היא בגבהי מרומים, ואין עיקר גילוייה במוח אלא רק ניצוצי הנשמה נמצאים במוח, נמצא שכוונת הנפש החיים באמרו שהיא בגבהי מרומים היינו שהנשמה היא מעל השגת האדם, דהיינו בגלגלתא ובאורא, וע"כ מה שהיא מתגלה במוח שהוא מקום ההשגה הוא רק ניי

^א כמבואר בחולין.

^ב כמבואר להלן בדברי הרב.

^ג כדברי הש"ש בשער מוחין דקטנות.

^ד אלא הם בחינת טיפין טיפין.

מציין תצא תורה ודבר ה' מירושלים

והרי נתבאר כי כל הז"א אינו רק ט"ס, אע"פ שנחלק לג' בחי' ואלו הם ט"ס גמורות וא"צ יותר: כמבואר לעיל שז"א הוא כעין א"א שיש בו גם ט"ס כי המלכות כלולה בעטרת היסוד, ורק לעתיד לבוא כשיהיה גילוי של התכללות של עתיק ואריך יחד אזי יתגלה י"ס גמורים.

ואמנם כל ספי' מאלו נחלקין לכמה פרטים, כי כל ספירה דחיצו-נות נחלק לאלף רבוא, וכל ספירה מהתיכונות לו' אלפים רבבות וכל ספירה מהפנימית נחלק לעשר אלפים רבבות פרסאות כנזכר תיקון נ"ג: והוא המבואר בשער עיגולים ויושר, ונצטט בקצ"רה, כי כל מדרגה ומדרגה היא בתמצית העשרה, אולם בסדר הפרצופים רק הג"ר שהם ע"י וא"א ואו"א הם במדרגת עשרה, וז"א הוא במדרגת ו"ק, ונוק' היא נקודה, והיינו כי בכח כולם במדרגת עשרה אך בפועל כל מדרגה נחלקת לפי ערכה, ולכן ספירה דחיצונית שהיא המלכות בסוד נקודה נחלק לאלף רבוא, וספירה מהתיכונות שהוא ז"א בסוד ו"ק נחלק לו' אלפים רבבות, וספירה מהפנימים כע"י א"א וא"א שהם י"ס נחלקים ל' אלפים רבבות, והבן.

ובשורש היינו כי משורש סוד י"ס הכמוסים במאצילן כולם במדרגת העשרה, אולם משורש סוד הקו הוא במדרגת ו"ק, קו-וק, והוא שורש לז"א, ומשורש הרשימו הוא מדרגת נקודה כי הוא כללות הרשימו של הי"ס הכמוסים במאצילן, שורש המלכות, והבן.

פרק ג'

לקות לג' חלקים: והיינו שאין טיפה פחותה מצורה של י' שיש בה קוצא שבילא וגזעא, והיינו כי ל' מדין מה שהיא נקודה היא אחד, מדין שיש בה קוצא שבילא וגזעא היא ג', ומדין שמספרה י' הוא שורש לעשרה, וזהו כל תפיסת הבריאה.

וכנודע שספר יצירה בנוי על סוד הג', כי אמנם בתחילתו הוא מבאר את תפיסת העשרה וענין ל"ב נתיבות חכמה, אך מפרק ב' ואילך הוא מבאר את תפיסת השלוש. והיינו כי עיקר תפיסת האי עלמא היא תפיסת השלוש, כי הוא ו"ק ששורשו בעומק הוא תלת, תלת גו תלת כדנתבאר.

וג' קוין כנ"ל: והיינו כי הג' קוין שורשם בג' קוצים די', כלומר הקו ה'אחד' שורשו בסוד נקודה 'אחת', מדין י' שהוא נקודה, אך הוא נחלק לג', מדין הג' קוצין די'. ויתר על כן בעומק 'קו'

כי הכבד מחיצוניות שלו שולח נפש שבנפש לנצח הוד יסוד דחי-צונית: וכנ"ל שהכבד הוא בשליש תחתון דת"ת, אך הארתו הוא 'שולח' בנה"י. ואמנם כמבואר שהכבד שולח לכל האיברים את חלקי החיצוניות של כל מדרגה, ממדרגתו המקבילה לאותה מדרגה, אך עיקר הארת הכבד הוא לנה"י, והבן.

ורוח שבנפש שולח מהתיכונות שלו אל חג"ת שבחיצוניות, ומפנימותו שולח נשמה לחב"ד שבנפש דחיצונית: כלומר הרוח של הנפש שבכבד, וכנ"ל שהכבד שולח את החיצוניות של כל מדרגה מאותה המדרגה המקבילה שלו.

ואח"כ הלב שולח נפש של רוח אל נה"י דתיכונות, ורוח דרוח לחג"ת דתיכונות, ומפנימיותו שולח נשמה דרוח לחב"ד דתיכונות: כנ"ל שכל מדרגה שולחת לכל מדרגה החלק השייך לה לפי ערכו שלו. ובפרטות כאן היינו שהרוח שבלב 'שולח' מצד שהוא בשליש אמצע דת"ת, ובדקות הוא באמצע של האמצע שהוא טבורא דליבא.

ואח"כ המוח שולח מחיצונותו נפש שבנשמה לנה"י דפנימיות, ומתיכונותו שולח רוח דנשמה לחג"ת דפנימיות, ומפנימותו שולח נשמה שבנשמה לחב"ד שבפנימיות: וכמבואר לעיל בדק"דוק דברי הנפש החיים, שהנשמה היא בג"ר, דהיינו בגלגלתא ובאורא ולכן מפנימיותו 'שולח' נשמה שבנשמה לחב"ד, כל"ו מר מפנימיותו הוא מחלקו שהוא בג"ר, ודו"ק.

ודע כי כמו שכ"א מאלו הט"ס שלימות נחלקות לג' בחי' לבד כיצד ספירת חכמה יש בה חח"ן יען הם מקו ימין וכעד"ז שאר הספירות וכן כל בחי' מהם כלולה מג' וכעד"ז לכמה בחי' כי כמו שהוא ג' כללות כן הוא בכל ספירה וספירה ונחלקת לאלף אלפים וכולם בבחי' ג' לבד: אע"פ שנחלקות לאלף אלפים, הם תמיד בבחינת ג'. כלומר אע"פ שהתבאר שיש תפיסה של י' שהם עתיק ואריך, ותפיסה של ו"ק שהוא תפיסת ז"א, ותפיסה של נקודה שהוא הנוק', מ"מ כבר התבאר שז"א בתחילה היה תלת גו תלת, ולכן גם תפיסת הו"ק אינה אלא תפיסת תלת, ולהלן מבאר הרב שורש החלוקה לג' דייקא.

וסבה לזה כי אין טפה פחותה משיעור י' ויש בה ג' קוצין והוא סוד ג' קוין ימין ושמאל ואמצעית, בהכרח כן הט"ס שלימות הנ"ל נח-

אולם הגילוי של אהי"ה הוא בחלק הפנימי ביותר של הכתר, והיינו כי יש הוי"ה שהוא למעלה מן הכתר ויש הוי"ה שלמטה מן הכתר, ההוי"ה שלמעלה מן הכתר הוא עצם ההוי"ה, שורש אמיתתו הנעלמה, אהי"ה הוא שורש להולדה, תחילת מציאות הנבראים, והוי"ה שלמטה מן הכתר הוא ז"א ת"ת, בחינת גופא, שורש עיקר הבריאה.

הנה בעיבור לא נגלה תחלה רק בחי' חיצון ולא כולו רק יו"ד ה"י וי"ו ה"א אשר בסוף השם זהו בחי' נה"י שבכתר: והוא ה"א אח"כ רונה שבשם הוי"ה, שהוא מדרגת הנה"י שבכתר, והיינו שמתגלה יו"ד ה"י וי"ו ה"א שבה"א אחרונה.

אח"כ נתגלה ביניקה משם התיכון בחי' וי"ו ה"א שבו: והיינו בחי' נת וי"ו, בחינת ז"א שהוא ו"ק. והיינו שביניקה נתוסף גילוי של וי"ו ולא רק של ה"א כבעיבור.

וגם משם החיצון נתגלה יו"ד ה"י וי"ו שבו: כנודע שכל מדרגה עליונה שנגדלת גורמת שהמדרגה התחתונה נגדלת בבת אחת, והוא מה שאחר שביניקה נעשה גילוי של הוי"ו נעשה גילוי מכח הוי"ו של עיבור גילוי גם ביו"ד ה"י, ולכן נגלה עתה במדרגת העיבור יו"ד ה"י וי"ו.

ואח"כ בגדלות נתגלה שם הפנימי כולו וגם משם התיכון נתגלה יו"ד ה"י ובזה נשלם, וגם משם החיצון נתגלה יו"ד ה"י ונשלם לם כולו וכעד"ז בכל ספירה וספירה: כנ"ל כיון שבגדלות נגלה השם הפנימי כולו, לכן אז נגלה משם התיכון יו"ד ה"י, וכן בחיצון נגלה יו"ד ה"י בשלימותו.

שהוא אותיות ו"ק, מונח בו שורש שג' נעשים ו', ובזה נמצא שגם תפיסת הו"ק גנוזה ב', והבן.

וזכור זה היטב כי כל בחי' נחלקת לג' בחי' לבד, אמנם כל בחי' ובחי' מאלו הג' יש בה כללות י"ס כי כן היו"ד גימטריא עשרה ואין בה רק ג' קוין לבד: עומק נוסף שכל המדרגות גנוזות ב', ה' עצמה היא עשרה, הו' שבי' הוא שורש הו"ק, והד' שבי' הוא תפיסת הג' עם תפיסת האחד, ודו"ק.

והענין כי היא בעצמה נחלקת לג' קוין וכל קו יש בו רת"ס ג"פ הרי י"ס בכל בחי', אמנם כל ה' נקרא בחי' א', נמצא כי בכל בחי' ובחי' יש ג' בחי' אשר כ"א מהם כלול מי"ס כי כן הז"א יש בו ג' קוין לבד ויש בו ג"פ י"ס פנימי תיכון חיצון: כלומר גם בבחינת חלוקת הפרקים הם ג' פרקים דייקא, ראש תוך סוף, פנימי תיכון וחיצון, ומאיך הם י' ספירות, והי' היא שורש לשניהן, והבן.

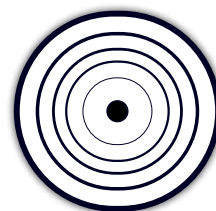
והנה כדי שיצטייר בעיניך נצייר בענין השמות עצמן הנה כתבנו לעיל כי יש ג' כלים בכל ספירה וספירה ונצייר בחי' הכתר וממנו ית' כולם ואלו הן. א' חיצון יו"ד, יו"ד ה"י, יו"ד ה"י וי"ו, יו"ד ה"י וי"ו ה"א: הוא שם הוי"ה בריבוע שהוא בחינת החיצוניות.

ב' אמצעי יו"ד ה"י וי"ו ה"א: הוא מילוי שם הוי"ה.

ג' פנימי אל"ף ה"י יו"ד ה"י: שם אהי"ה, כנודע פעמים נמנה בכתר ופעמים נמנה בכינה, והיינו כי שם אהי"ה הוא בחינת 'אנא זמין להולדה', והשורש העליון של אהי"ה הוא בכתר כי בו ההולדה של כל הנבראים כולם, אך מאיך הבינה שהיא אימא היא בחינת 'אנא זמין להולדה' לכן גם בה יש שם אהי"ה, ובעומק שער הנ' דבינה שורשו בכתר, ולכן יש התחלפות בין הבינה לכתר ביחס לשם אהי"ה, והבן.

יום שני יז' חשוון תשפ"ה
רח' הרב בלוי 33 ירושלים
20:30

צורת אדם
בנושא זקן

קונטרס עתיק

עתיק - טעמים

והבן מאוד, שלפיכך בעתיק, כיון ששורשו בכתר שלא היה בו שביירה ביטול או פגם כלל, לכן זהו בחינת טעם שלפני החטא והשבירה. משא"כ שאר כל הטעמים שבעולם יש בהם ערוב של טעם שיש בו חטא. ועל בחינה זו אמרו (עירובין כא ע"ב, פסחים פז ע"א) בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא. ואמרו (יומא כד ע"ב) כבן שנה - שלא טעם טעם חטא. ואמרו (ויק"ר כו, ב) מציינו תינוקות בימי דוד עד שלא טעמו טעם חטא, היו יודעין לדרוש את התורה מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור, והיינו מהארת עתיק שבנפש. וכן מי שחטא, ע"י תשובה במסירות נפש זוכה לדבוק במדרגה זו, כמ"ש (ילק"ש, שמואל, א, יג, רמז קיז) בן שנה שאול במלכו, וכי בן שנה היה שאול כשמלך, אלא מלמד שנמחלו לו כל עונותיו כבן שנה שלא טעם טעם חטא, ועיי"ש פרק כה, רמז קלו. ודברים פרק לב, רמז תתקמה.

ולכך זכו האבות שנקראו איתני עולם (ר"ה יא, ע"א), ש'הטעמי' הקב"ה בעוה"ז מעין עוה"ב (ב"ב יז ע"א), והיינו שדבקו במדרגת איתן, עתיק - איתן, וזכו לטעם שאין בו חטא כלל.

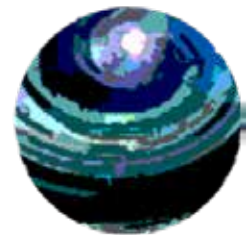
כתב עץ חיים שער י"ב, שער עתיק, פ"א, וז"ל, ועתה נתחיל ונבאר איך נתקן כל עולם האצילות הנעשה מב' בחינות הנ"ל, מ"ה וב"ן וכו', וצריך לבאר מה הוא החלק שלוקח עתיק משם מ"ה ומה שלוקח משם ב"ן, כי כבר נתבאר לעיל שיש בעתיק זכר ונקבה וכו'. הגה"ה. ודע כי עתיק בירר משם ב"ן, ה' ראשונות דכתר דב"ן, וג"ר דחכמה דב"ן, וד"ר דבינה דב"ן, וז' כתריות מז"ת דב"ן, ומכל זה נעשה נוק' דעתיק, אמנם דוכ' נעשה מכתר כולו דמ"ה, וכו'. והנה עתיק לקח משם מ"ה בחינת כתר כולו שהם הטעמים, ומב"ן לקח ה"ר של כתר שלו ג"כ בחינת הטעמים וכו'. והנה כתר הזה בכללותו כולו נקרא עתיקא דקידשא וכו', ולכן נקרא ע"ק כי הוא מבחינת נקודות כתר ה"זקן" (עתיק - זקן) שבכל י"ס אשר ממנו נעשה עתיק וא"א, עכ"ל. ונקרא עתיק מלשון זקן, ומלשון העתקה ממקום למקום, ומלשון המשכה כמעתיק מספר לספר, ומלשון חוזק ותוקף, כל אלו נתבארו לעיל.

וכתב שם (פ"ב) וז"ל, בעתיק יומין שהוא (הנקבה שלו) מבחינת ה"ר של כתר של הנקודים, ששם לא היה שום ביטול כלל מעולם (כי הביטול היה רק בנה"י דכתר, כנודע) לכן בחינת זכר ונקבה שבו משם מ"ה (שלא היה בו ביטול כלל וכלל) וב"ן נתערבו בו יחד לגמרי, עכ"ל עיי"ש.

משפ' אליאס
רח' קדמן 4
לפרטים
050.418.0306

שיעור שבועי חולון
בלבביפדיה מחשבה
יום ד' 20:30

שיעור הבא - ה' חשון

רח' הרב בלוי 33
לפרטים
052.763.8588
שיעור עץ חיים 21:05

שיעור שבועי ירושלים
בלבביפדיה עבודת ה'
יום ג' 20:30 בדיוק

שיעור הבא - ד' חשון

ליקוטי נח

מבול - טהרת העולם

בשעה שבא נח, וכל הדורות קלקלו מעשיהם, הקב"ה הביא מבול לעולם לעקור העשרה העומקים האלה, שהם תפיסת עומק דקלוקל, עומק דעפר. העשרה דורות מאדם עד נח המה העשרה עומקים שבבריאיה, והם היו צריכים להסתלק, "עפר אתה ואל עפר תשוב", העומק דקלוקל - ולחזור לעומק דמים.

זהו מימי הטהרה שכל העולם נטהר במי המבול, או מדין מקוה או מדין מעיין. העולם נטהר על ידי מי המבול, וזה היה טהרת העולם מקלוקל דעפר, ששם היה חזרה של העולם להעומק דתיקון של יסוד המים. זה היה החזרה של עומק רע לעומק טוב.

(מהות המידות 940 מים - עומק)

לעקור ג' טפחים של עומק המחרישה. המבול בא לסלק את עומק העפר דקלוקל, ולגלות עומק דתיקון של יסוד המים. זה גופא הגדרת המבול. מימי המבול עוקרים ג' טפחים של מחרישה, כלומר, מי המבול עוקרים את תפיסת עומק העפר, לא רק לעקור את מה שחרשו, אלא לעקור התפיסה של עומק של המחרישה, ולגלות את העומק של יסוד המים.

היו עשרה דורות מאדם הראשון עד נח, ויש עשרה עומקים בבריאיה. במאמר אחד יכול להבראות, ובעשרה מאמרות נברא העולם, אותו מאמר אחד קיבל עשרה מעמקים, וזה בריאת העולם, שנתפזר מאחד לעשרה. עשרה דורות מאדם עד נח - אלו הם עשרה עומקים של אדם הראשון עצמו.

ענין קשת בענן

המים שהם גבורות, דין. הצירוף הזה נקרא "את קשתי נתתי בענן", שעל ידה העולם אינו חרב, כי אז יש אחדות בין שני המידות ההפכיים, וזה מעמיד שכינה ביניהם. 'זכו - שכינה ביניהם'.

גילוי הקשת בענן מגלה צירוף בין שלשת החלקים, רוח, מים ואש. והצירוף הזה התגלה במדבר, על ידי העננים.

(מהות המידות 050 מים - עננים)

הגוונים, הכוללת את שלשת הגוונים של חסד, דין ורחמים. "קשתי נתתי בענן" - כאשר כל העולם היה צריך להחרב, מצד גבורות גשמים של מי המבול שבאים לבטל את העולם, והרי בכל מים יש את עצם המים שהוא חסד, ויש את צורת ירידת המים, שזה נקרא גבורות גשמים שזה דין. ואומרים רבותינו, המים יש בהם אור וכלי שהם תרתי דסתר, האור שבמים הוא חסד והכלי שבמים הוא דין. נמצא שבכל ירידת גשמים, יש דבר והיפוכו. וזהו "את קשתי נתתי בענן", שמתחברים כאן שני הפכים - המים שהם חסד, וירידת

יש מקום אחד בבריאיה שהיה בו חורבן גמור. היה מבול שהחריב את העולם, ואמר רש"י, מי המבול באים לעקור עד ג' טפחים של המחרישה. ביאור הדברים בעומק הוא כך.

המבול היה גילוי של מים. מי נח, הוא מילא את הכל והחזיר הכל למים. זה לא חידוש העולם, אלא החזרת העולם למצב הראשוני של תחילת העולם, "יקו המים אל מקום אחד" - מצב שבו היה העולם מלא מים. זה היה הגילוי של המבול. זה לא היה חזרה שלימה למצב הראשוני, אלא מעין כך, ומשם חל החורבן בעולם. מימי המבול באו לתקן את העומק דקלוקל של יסוד העפר, ומגלים מים דתיקון.

לכן ברור למה מי המבול באים

פעם ראשונה שמוזכר ענן בתורה, נאמר אצל נח אחר המבול: "את קשתי נתתי בענן". כל קשת ענינה שהעולם היה צריך להיות נחרב מפני מדת הדין, ובא המדת רחמים. בלי מדת הרחמים, העולם היה צריך להחרב. עומק הדבר הוא, שמדת הרחמים מצרפת את כל הבריאיה כולה, ולכך העולם לא נחרב.

בין שני הקצוות של חסד ודין, יש רחמים שהוא חסד הנוטה לדין. הרחמים יש בו חסד, אבל יש בו דין. מדת הרחמים נקרא "קשתי נתתי בענן".

כל ענינה של הקשת הוא כללות כל

דגים לא מתו במבול - עומק הדבר

מעין גילוי נקודת השורש.

כאשר בא מבול לעולם וחזר העולם לתוהו, שזה היה חזרה להבריאה מעיקרא שהיה "תוהו ובוהו וחושך על פני תהום", ובמבול נפתח מימי התהום וחזר העולם לתוהו, היה מקום אחד בעולם שלא חזר לתוהו: לארץ ישראל לא הגיע המבול. "ארץ אשר עיני אלוקיך בה - בארץ ישראל, מכח ה'עיני' אלוקיך בה, הע' חוזר למדרגת א', ולכך לא הגיע לשם המבול. וגם בתוך הבעלי חיים היה את הגילוי הזה - בדגים, שלא שלט בהם המבול. מצד כך, הדגים מגלים את מדרגת קודם החטא.

(מהות המידות 460 מים - דגים ופורים)

דורות קלקלו, [עד שבאו נח ואברהם ובנו את הכל מחדש]. אבל אחרי העשרה דורות, התגלה שהם לא כדור הראשון. כולם קלקלו והשחיתו את דרכם, חוץ מן הדגים. בעומק, בדגים מתגלה שהענף הוא כמו השורש. זה הפנים העליונות שמתגלה בדג. וכאשר הענף נמצא כפי שהיה במדרגת השורש, אז לא יכול לחול בו מיתה.

"כל אשר בחרבה מתו", ומצד כך מתגלה 'בונה עולמות ומחריב', זה שורש הקלקול בעין. אבל הדגים מגלים שאין קלקול בעין, ואז אין 'מחריב', אין חרבה. אז מה שהיה בהתחלה, 'בונה עולמות' - אין כאן 'מחריב'. כי הדגים מגלים שההתפשטות של הדבר היא

הגמרא (קדושין יג.) אומרת על דור המבול ששם כל אשר בחרבה מתו - זולת הדגים שלא מתו.

מה עומק הדבר שהדגים לא מתו במבול, הרי בדור המבול היה "השחית דרכו כל בשר על הארץ", ומה שונים הדגים מכל הבריות כולם.

אז בהבנה פשוטה, הדגים לא עברו בגזל. אבל לענייננו דידן, אומרים חז"ל שהיו עשרה דורות מאדם הראשון, עד שבא נח ונטל שכר כולם. "כי השחית דרכו כל בשר על הארץ", והקב"ה היה צריך להחריב את כל העולם, כאן מתגלה שהענפים לא היו כהשורש, השורש היה אדם הראשון, והעשרה

שם חם ויפת - בעומק

באהל שם, שהוא הסוכה.

וא"כ הציירוף של יפת לשם הוא צירוף של יפת אל הסוכה של שם. יפת זוכה לטלית של קבורה שמכסה ראשו ורובו, ובציירוף של יפת לשם נעשה יפיותו של יפת באהלי סוכה של שם, דירת עראי של אהלי שם, ושם נאמר דינים של נוי סוכה. בכללות יש דין של התנאה לפניו במצוות אבל בפרטות יש נוי סוכה, נוי מיוחדת לסוכה, וזה יפיותו של יפת באהלי שם.

צד ההצטרפות של יפת לשם, הוא גמ' הידועה במגילה, יפת יפיותו של יפת וישכון באהלי שם. בכללות זה נאמר על כתב יונית, יון מלשון נוי. אבל בדקות יותר, משום שמגוג זרעו של יפת הוא זוכה לקבורה, וא"כ מכח מדרגת יפת יצא מגוג שזוכה לקבורה.

מהו הנוי הזה, ראשית בכללות נאמר 'זה אלו ואנוהו' - 'התנאה לפניו במצוות, בטלית נאה לולב נאה וכו'. אבל היכן מוזכר להדיא נוי גמור, אצל נוי סוכה, ובדקות 'יפיותו של יפת ישכון באהלי שם' הם נוי סוכה, שם יפת שוכן

כאשר יצא נח מהתיבה וחזר לביתו נאמר, "ויתגל בתוך אהל וירא חם וכו' ויקח שם ויפת" וכו', ואז חם מתקלל בעבדות, אבל שם ויפת נעשה בהם צד תיקון.

חז"ל אומרים על יפת, שזכה שזרעו מגוג יזכה לקבורה, וכמו שנאמר בנבואת יחזקאל. ונבאר מהו עומק הדבר.

בצד הקלקול נמצא חם, ובצד הקדושה היה את שם, ופחות מכך, היה את מדרגת יפת, שהוא ממוצע בין שם לחם, ויפת זכה לקבורה.

ביפת מתגלה מיתה מצד הצטרפותו לחם

לכח הסוכה שהיא כח התיבה. ומצד כך יש מקום קבורה ליפת.

האדם יכול להתעטף כל כולו הן על ידי סוכה, מקוה, טלית על ראשו ורובו - וגם על ידי קבורה, זה מדרגת יפת.

ומצד כך, גם ביפת חל מציאות של מות. אבל המות שמתגלה ביפת אינו כמו המות של קלקול הגמור שמתגלה בחם, אלא יש צד מסוים בתיקון אצל המיתה שמתגלה ביפת, מצד הצטרפות של יפת

אבל יש גם מדרגת קלקול ביפת, כי יפת לא מצטרף לגמרי לשם, יפת מצטרף גם לחם. חם הוא מציאות של מות, חם הופקע מהתיבה ומצטרף ל"ונבקעו תהומות" של מי המבול.

קבורה זהו בית של דירת קבע גמור. כל דירתו של אדם הוא בבחינת קבע, אבל חיים של אדם הם שבעים שנה, ובגבורות שמונים שנה - כנגד שבע ושמונה ימים של חג הסוכות ושמיני עצרת. אבל כאשר האדם מת, הוא נקבר, ושם הוא מקום קבורתו - זוהי דירת קבע שלו.

כמובן שזה לא קבע גמור, כיון שלעתיד "יקיצו וירננו שוכני עפר", וא"כ לאלו שיקומו בתחיית המתים כל

קבורתם הם רק דירת עראי, אבל כל שאינם קמים לתחיית המתים רח"ל הם נקברו בהדירת קבע דקלקול.

וא"כ הקבורה שהיא מקום קבוע דקלקול של העולם, שורשו בצירוף יפת וחם שהוא מות, אבל יש צד מסוים של תיקון בקבורה של יפת, מחמת הצטרפותו לשם. זה השורש של מגוג זרעו של יפת שיזכה לקבורה, שבתוך המות עצמו חל הקבורה.

וא"כ שלימת הארת הסוכה הוא

בחינת מקוה שעוטף את כולו, למטה מכך בחינת טלית שהוא ראשו ורובו, וזה משתלשל למטה, ועל אף שיפת לא זוכה לקדושה הגמורה של מקוה וסוכה וטלית, אבל הוא זוכה למעין דמעין של הארת סוכה, שמתגלה ליפת שבתוך מקום המות עצמו הוא זוכה לקבורה שהוא הארת סוכה.

הקבורה שזכה בה יפת, הוא העומק של מגוג שיזכה לקבורה.

עומק מלחמת גוג ומגוג - מכח הצטרפות יפת לחם

איתא בגמרא (מגילה יד.) שמלחמת גוג ומגוג תהיה בסוכות.

עומק הדבר לפי מה שמתבאר השתא - הסוכה, מקוה, טלית, וקבורה שורשם אחד. גוג ומגוג הוא מלחמה של יפת, בהצטרפותו של יפת הן לישראל והן לחם. כאשר יפת לוחמים בישראל (מכח מגוג שהוא זרעו) בחג סוכות, עומק הדבר הוא שגוג ומגוג רוצים להפקיע את קדושת הסוכה - מחמת הצטרפותם לחם שהוא חמתה מרובה מצילתה.

התיבה של נח הייתה בבחינת צל מהמבול. צל בגמטריא ק"כ, במקביל לק"כ שנים של בנין התיבה. במלחמת גוג ומגוג יפת מצטרף לחם, שהוא שורש קלקול מדרגת הסוכה של חמתה מרובה מצילתה, וזהו עומק הקלקול של מלחמת גוג ומגוג - להפקיע הצל של

הסוכה.

ובדקות יותר, הסוכה עצמה היא כח של ששה. הסוכה יש בה ד' דפנות, עם קרקע וסכך, זה כח של ששה, והשם שמים ששורה על הסוכה זה בחינת השביעי של הסוכה. וזה מכח שם בנו של נח, שהוא השורש של שם שמים חל על סוכה, וא"כ שם הוא הבחינה של השביעי של הסוכה.

ומצד כך, גוג ומגוג שלוחמים נגד הסוכה מנסים לעקור את מדרגת שם, את בחינת השביעי של הסוכה, את ה'שם שמים ששורה על הסוכה' ולהצטרף למדרגת חם שהוא חמתה מרובה מצילתה. בדרך רמז, "גוג ומגוג" בגמטריא שבעים, וזה כח של השבעים אומות של החג. כח המלחמה של מגוג מצרף עצמו לחם ומפקיע עצמו

ממדרגת שם, והוא מעמיד כח השבעים אומות נגד ישראל, נגד כח השביעי, נגד שם - נגד ה'שם שמים ששורה על הסוכה'.

כוחו וענינו של גוג ומגוג זה מלחמה על שם שמים ששורה על הסוכה. האבות דרבי נתן מונה כל עשרת דורות שהשכינה ירדה, ובזמן מלחמת גוג ומגוג השכינה יורדת עשרה פעמים, כי בעומק גוג ומגוג לוחמים על שם שמים של הסוכה, שהוא השכינה - מלחמה על השכינה. זה עומק המלחמה של גוג ומגוג.

שורש הדבר של מלחמת גוג ומגוג הוא - האם יפת יצטרף לשם או לחם. זה עומק המלחמה.

שורש מלחמת גוג ומגוג במרידה של חם

איתא בגמ' (ברכות יז:) קשה תרבות רעה בתוך ביתו של אדם יותר מגוג ומגוג, והגמ' מביאה ראייה מאבשלום בנו של דוד. א"כ חז"ל מדמים את מלחמת גוג ומגוג לבן שמורד באביו.

השורש הגלוי לבן מורד באביו התגלה אצל חם שמורד בנח אביו, חם הוא הכח שמעורר מלחמה על אחיו. שם ויפת כיסו את הערוה של אביהם, וזה שורש דסוכה שהוא כיסוי הערלה,

וחם מתנגד על כך וגילה את ערות אביו, כי הוא מורד באביו.

ולכן מלחמת גוג ומגוג מעורר ההצטרפות של יפת לחם, וזה מעורר בחינת בן קם באביו.

כח השביעי דקדושה של שם נגד התנשאות דקלקול של גוג ומגוג

עצמו כפשוטו, אלא זה מקום של התנשאות למדרגה של שביעי, למדרגת שם שמים ששורה על הסוכה - וזה מכח הצטרפותו של יפת (שורש גוג) לשם בנו של נח, מקום המנוחה.

גוג מלשון גג, גוג עולה לגג בית המקדש, והוא נמצא מעל הגג - שזה מקום השביעי. זהו כוחו של 'מתנשא' - הוא עולה למקום העליון, למקום ההתנשאות המוחלט, לא רק לרומם

ויש קלקול עמוק יותר שמתגלה בגוג ומגוג, מכח הצטרפותו של יפת לשם. על הפסוק "לך ה' הממלכה, והמתנשא", אומרת הגמ' (ברכות נח). 'המתנשא' - זה מלחמת גוג ומגוג.

כח השם שמים ששורה על הסוכה נגד גוג ומגוג - על ידי שמו יתברך ששורה עלינו

אבל גרים קרואים אינם מתגיירים מכח דוד ולכן אצלם הדירה של הסוכה איננה דירה קבע אלא נשאר להם דירת עראי.

יפת יכול להצטרף או למדרגת שם או למדרגת חם. אומרים חז"ל "יפת אלוקים ליפת" - 'יפיותו של יפת באהלו של שם'. בדקות, זה נאמר על אותם נשמות הבאים מיפת שמצטרפים לכנסת ישראל ונעשים גרים. הגרים הקרואים שחוזרים מגירותם, בעומק הם מצטרפים לחם, כי הם באים ממדרגת חם. אבל הגרים הבאים מכח שם, הם בכחינת מגוג שיזכה לקבורה, כי בעומק יש להם מעין הארת סוכה, מכח הצטרפותו של יפת לשם, ומכח כך הם זוכים לקבורה, לפי שהארת הסוכה הוא שורש קבר דקדושה.

(סוכות_940_גוג ומגוג.תשעו)

כנגד מציאות הקדושה שהוא קדושת דוד המלך שהוא מדרגת שביעי, וכל הסוכה נקראת עם של דוד, סוכת דוד. דוד הוא השביעי של אושפיזין כנגד גוג ומגוג.

בעומק יש עוד כח שמתגלה בכח העראי. כל גר הוא בבחינת עראי, כי יש את עצם קדושת כנסת ישראל שהם דירת קבע, זרעו של יעקב שהם מציאות של קבע, ואילו הגרים שמתווספים לישראל הם קומת העראי שבבריאה.

העראי שמתגלה בגרים, מתגלה במקום ובנפש. במקום זה מתגלה בסוכת דוד, ובנפש זה מתגלה בנפש דוד שנקרא שורש בן גרים. גוג ומגוג לוחמים על ישראל לנסות לגלות שהדירת קבע של הסוכה אין לה קיום אלא היא רק סוכת דוד, דירת עראי, ולכן הגרים שמצטרפים לישראל מכח שביעי דקדושה הם בבחינת סוכת דוד.

במלחמת גוג ומגוג שנקרא לא לנו וכו' כי לשמך תן כבוד - זה מלחמה לה', כי המלחמה הזו של גוג ומגוג הוא על שם שמים ששורה על הסוכה. זוהי מלחמה לה', זה העומק של מלחמת גוג ומגוג.

ועל זה אומרת הגמרא במגילה (יד). 'אני ה' אלוקיכם - זה בימי גוג ומגוג'. אז יתגלה השם שמים חל על הסוכה, זה שמו ית' ששורה עלינו, "כי אני ה' אלוקיכם" - שמו ית', של שם שמים ששורה על הסוכה.

ההבדל בין גרים מכח יפת לגרים מכח חם

הגמרא אומרת שיש גרים קרואים שמצטרפים לכנסת ישראל ומתעטפים בטלית ומניחין תפילין אבל כאשר הם רואים את מלחמת גוג ומגוג, הדרי בהו. גוג ומגוג הם כח של שביעי דקלקול

רכישת ספרי הרב:
ספרי אברמוביץ'
משלוח ברחבי העולם
03.578.2270
USA-718.871.8652

כל החומר
[זולת תורת הרמז]
שמופיע בגיליונות
מידי שבוע
יוצא לאור לראשונה

קו ישיר לשמיעת
שיעורי מורנו הרב שליט"א
ב'קול הלשון':
ישראל 073.295.1245
USA 605.313.6660

לקבלת העלון
בדוא"ל:
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון
בפקס: 03-5480529

© כל הזכויות שמורות
מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
bilvavi231@gmail.com